

Sokolský kroj

Nošení sokolského kroje bylo výsadou členů Sokola. Pro potřeby spolkové činnosti vznikl nejdříve mužský oděv a cvičební úbor. Na konci 19. století dostali jednotný cvičební úbor také dorostenci a žáci, kteří jej používali i jako slavnostní. S nástupem emancipace začaly do Sokola vstupovat i ženy, tudíž bylo nutné vytvořit také ženský sokolský kroj včetně cvičebního úboru. První návrhy sokolského kroje vytvořil Josef Mánes, který byl inspirován národním krojem, protože myšlenka Sokola se vztahovala, a dodnes i vztahuje, k vlastenectví. Není tedy divu, že do svého kroje zakomponovali vlastenecké prvky. Původní Mánesovy návrhy upravil František Ženíšek spolu s Františkem Kožíškem. Sokolský oděv vždy reagoval na společenské dění i náladu v zemi. Od počátku odrážel vlastenecké smýšlení svých členů, jejich vztah k tradicím, historii a národnímu uvědomění, což se projevovalo např. v barevnosti.

Mužský sokolský kroj svou podobu měnil jen minimálně. Je ušitý z tuhé látky, ale ve druhé polovině 19. století se šil z tenké látky, takže se v těchto krojích dalo i cvičit. Sokolský kroj připomíná vojenskou uniformu a je inspirován národním krojem, tak zvanou čamarou, kterou v podstatě nahradil. Sestává z jezdeckých kalhot, vysokých měkkých holínek, červené košile se stojáčkem, saka s ozdobným zapínáním a čapky se sokolím pérem. Zajímavostí je, že právě červená košile se stala předmětem sporů. Mnoho členů, především starších, ji odmítalo nosit, protože jim červená barva připadala zženštilá. Někteří kvůli tomu dokonce vystoupili ze Sokola. Za to mladé generaci se líbila, a i kvůli červené košili do Sokola vstupovala. Naopak ženský sokolský kroj, slavnostní i cvičební, vždy podléhal dobové módě a vkusu.

I když se v podstatě jedná o uměle vytvořenou uniformu určenou pro spolkovou činnost, díky rozmachu sokolského hnutí se sokolský kroj rozšířil po celém území Česka. A v oblastech, kde již muži odložili lidové kroje a běžně nosili městskou módu, se sokolská uniforma stala náhražkou slavnostního kroje i v soukromém životě. Její nositel se také hrdě hlásil k české národnosti.

Krajský sokolský slet v Orlové 1934, prostná mužů

Správní výbor TJ Sokol Karvinná kolem roku 1920

Krajský sokolský slet v Orlové 1934

Krajský sokolský slet v Orlové 1934

Správní výbor TJ Sokol Doubrava 1920

Správní výbor TJ Sokol Bohumín město 1929

Správní výbor TJ Sokol Karvinná kolem roku 1920